

"שוו למוליק ומביא" - בשיטת הרמב"ם (גיטין ט.) / נתנאל גולדשטיין

ראשי פרקים:

4. דרך ההשוואה ברמב"ם. 5. מהות ההשוואה ברמב"ם. 6. "הדרך" - אופן הלימוד.	1. רקע בדיון "מוליק ומביא". 2. השוואת גיטי שחרור לגיטי נשים. 3. השוואת הגיטין לעניין דין "מוליק ומביא".

1. רקע בדיון "מוליק ומביא":

"המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם... והכ"א
אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם¹ אלא המביא גט ממדינת הים
והמוליק והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר בפ"נ
רבפ"נ"²

כאשר דנים בהולכת שטרות ושליחתם ממקום למקום ומאדם לאדם וכן בהצגת שטר ע"י בעליו עלולות להתעורר שאלות והסתפקויות לגבי אמינותו ואמיתותו. המשנה עוסקת בתקנת חכמים שנתקנה בגיטי נשים כדי למנוע מצב של ערעור וספיקות ועקב כך יצירת בעיות איסוריות (או הוצאת לעז) על המתגרשת (ובמקרה גרוע יותר על הולד שיהיה לה מנישואיה לאחר אחר קבלת הגט).

הגמ"ג³ דנה בסיבת התקנה: "מ"ט אמר רבה לפי שאין בקיאין לשמה" - גט צריך שייכתב לשם האיש והאישה הספציפיים המתגרשים (לאפוקי זוג אחר עם שמות דומים) וכן לשם גירושין (לאפוקי להתלמדות סופר בעלמא), א"כ אומר רבה שיש חשש שיקום ערעור על כשרות גט הבא מחו"ל, ששם אין בקיאין בדיני לשמה, שנכתב שלא כדיון - ופסול, לכן תיקנו ששליח המביאו צריך שיעיד שנכתב ונחתם לפניו כדיון ובכך ימוע הערעור.

"רבא אמר לפי שאין צדים מצויין לקיימו" - לפי רבא החשש הוא שיבוא הבעל ויאמר שהגט מזויף ולא הוא כתבו כלל, ואם הגט ממדינת הים ועדיו בא"י - לא יוכלו להעיד על חתימותיהם.

כדי למנוע ערעור מסוג זה תוקנה תקנה לאפשר לשליח להעיד על אמיתות השטר.

¹ להלן בר"ת - בפ"נ ובפ"נ.

² גיטין ב.

³ גיטין ב.

הגמ' ממשיכה לדון איך נאמן כאן עד אחד בלבד ועונה: "סתם ספרי דדייני מגמר גמירי (בקיאים בדיני "לשמה") ורבנן הוא דאצטרוך, והכא משום צגונא אקילו בה רבנן" - רבנן הם אלה שהצריכו את העדות הנ"ל והקלו בה שגם עד אחד יהיה נאמן "משום צגונא" - כדי להקל על האשה שלא תתעגן בחיפוש ראיות והוכחות על גיטה.

בהבנת מהלך גמ' זה יש חילוק בדעות הראשונים ע"פ שיטותיהם בדיני שטרות. השאלה המרכזית היא האם השטר היוצא לפנינו כשר כל עוד אין עליו ערעור או שכל שטר צריך קיום ע"מ שנתייחס אליו כשטר טוב.

ע"פ הרמב"ן כל שטר צריך קיום וזוהי תקנת חכמים כדי להוריד חשש זיוף - זהו תיקון לדין שטרות דאורייתא. לפ"ז אצלנו חכמים הצריכו קיום לשטר, כשאר שטרות, כדי שיועיל, ובגט אישה הקלו שיחול קיומו בעד אחד משום עיגונא.

שיטת תוס' היא ששטר טוב כל עוד לא עורער, ואצלנו תקנת חכמים היא ע"מ למנוע ערעור בעתיד אם יתעורר ביום מן הימים. כ"כ הקילו חכמים בתהליך ואפשרו את ביצועו ע"י ע"א בלבד.

לעומת הראשונים הנ"ל ברמב"ם כל הסוגיא אינה בדיני קיום שטרות, אלא בדיני חזקות: "חזקת אשת איש", "חזקת מגורשת" ו"חזקת כשרות הגט". הרמב"ם, כתוס', סובר שתקנת "בפ"נ ובפ"נ" הינה רק "הקדמת תרופה למכה" - מניעת ערעור עתידי, אך שלא כתוס' - ערעור יפגע בכשרות השטר ומיד ב"חזקת מגורשת" והאישה תועמד ב"חזקת אשת איש" וולדה ממזר.

נוסיף שתקנת "מוליך ומביא", אמירת "בפ"נ ובפ"נ", נוגעת להולכת שטר בא"י, הבאתו מא"י לחו"ל והולכתו שם, וכן במקרה של אשה המוציאה גיטה (האם צריכה לקיימו). כל מקרה דינו ושיקוליו.

2. השוואת גיטי שחרור לגיטי נשים:

"ת"ר בשלושה דרכים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים"⁴

גט אישה הינו שטר הכורת בין הבעל לאשה וכמוהו גט שחרור - שטר הכורת בין העבד לרבו. כמו בגט אשה כן בגט שחרור ישנו עניין איסורי - עבד משוחרר מותר בבת ישראל ונאסר בשפחה כנענית, בה היה מותר בזמן עבדותו. כ"כ יש בשטר השחרור עניין גירותי - העבד המשתחרר מתחייב במצוות, ועניין ממוני - הוא זוכה בגופו המופקע מרשות אדוניו.

⁴ גיטין ט:

בת"ר שלפנינו מובאות שלוש השוואות הלכתיות בין השטרות הנ"ל:
 "שור למולך ומביא,
 וכל גט שיש עליו עד כותי פסול - חרץ מגיטי נשים ושחרור עבדים,
 וכל השטרות העולים בערכאות של עכו"ם... כשרין - חרץ מגיטי נשים
 ושחרורי עבדים".

הגמ' בהמשך⁵ אומרת שיש עוד השוואות דיניות, כגון פסול מחובר, אך בת"ר מופיעים רק מקרים "רליתא בקידושין".

במשניות במסכת גיטין מופיעה משנה מיוחדת לכל אחת מההלכות המוזכרות בת"ר. משנתנו, דף ט. :

"המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר בפ"נ ובפ"נ - אם יש עליו עדים
 יתקיים בחותמיו, אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שור למולך
 ולמביא, וזו אחת מן הדרכים ששור גיטי נשים לשחרורי עבדים".

3. השוואת הגיטין לעניין דין "מולך ומביא":

תוס' במקום שואל שתי שאלות:

- (1) תקנת "מולך ומביא" בגיטי נשים היא "משום עיגונא", כמוסבר לעיל, "אבל בעבד
 מה עיגון יש בו?"⁶
- (2) קשה על נוסח המשנה - "שור גיטי נשים לשחרורי עבדים" - הלשון הייתה אמורה
 להיות להיפך "שור שחרורי עבדים לגיטי נשים", שהרי עיקר דין "מולך ומביא"
 תקנו בגיטי נשים.⁷

ניתן להסיק שלשיטת תוס' נתקנה תקנה בגיטי נשים ואותה התקנה "הועתקה"
 לשחרורי עבדים ולכן מחפש תוס' בשאלה (1) את הסיבה שהייתה בגיטי נשים -
 "עיגונא" - גם בשחרורי עבדים ושואל היכן העיגון בעבד.

ברבינו קרשקש⁸ - מובאת שאלת תוס' (2) אך הוא חולק ואומר ש"התקנה בגיטי נשים
 ושחרורי עבדים נתקנה כאחת"⁹.
 כ"כ מחפש ר' קרשקש את סיבת התקנה בשחרור ואומר שהיא בדיוק כמו בגט אישה -
 "כי היכי דהקילו בגיטי נשים משום עיגונא ה"ה נמי בשחרורי עבדים מההוא טעמא"¹⁰.
 לשיטתו אין תקנה עיקרית ו"העתקה" למקרים דומים, אלא תקנה אחת שתוקנה
 מלכתחילה לשני סוגי הגיטין.

⁵ גיטין י.

⁶ תוס' ד"ה "שור".

⁷ תוס' ד"ה "ששור".

⁸ מופיע בספר "חידושי הריטב"א ב"הוצאת הרב קוק", ע' "מבוא לחידושים המיוחסים לריטב"א".

⁹ גיטין ט. ד"ה "מתני' וזו א'..."

¹⁰ גיטין ט. ד"ה "בד"א בגיטי נשים..."

בנוסף לדיוק הנ"ל של הראשונים בעניין התקנה, נוכל להבחין בשוני בהשוואת הגיטין ב"מוליק ומביא" לבין שאר ההשוואות במשניות האחרות. במשנה על עד כותל¹¹ הניסוח הוא: "כל גט שיש עליו עד כותי פסול חרץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים". ניסוח דומה במשנת ערכאות¹²: "כל השטרות העולים בערכאות של עכו"ם אע"פ שחותמיהם עכו"ם כשרים, חרץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים" לעומתם הניסוח במשנת "מוליק ומביא"¹³ שונה: "אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליק ומביא". אין הדגשת השוני משאר שטרות. אלא הדגשת השוויון שבניהם לעניין התקנה שבנידון.

כ"כ יש במשנה משפט סיכום שאינו מופיע במשניות האחרות " ... וזו אחת מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים". משפט שלא ברור מה התוספת בו על הנאמר לפניו במשנה: "אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליק ולמביא" (ובפרט שאינו מופיע במשניות האחרות הדנות בשוויון הגיטין!).

4. דרך ההשוואה ברמב"ם:

בפרק ו' מהלכות עבדים הלכות ה'ז' מביא הרמב"ם את כל הדינים השווים בגיטי נשים ובשחרורי עבדים.

- "בששה דברים שוין שחרורי עבדים לגיטי נשים ובשאר דברים הרי הן כשאר כל השטרות, ואלו הן הששה:
- (1) פסולים בערכאות של עכו"ם.
  - (2) וכשרין בעד עכו"ם.
  - (3) וצריכין כתיבה לשם המשוחרר עצמו.
  - (4) ואין נכתבין במחובר.
  - (5) ואין חותמין עדיהם אלא זה בפני זה.
  - (6) אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוין למוליק ולמביא.¹⁴

מפירוט ראשוני זה ניתן לדייק מספר דברים:

(1) בכותרת, משנה הרמב"ם מהמילים במשנה והופך אותם: במקום "שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים" (נוסח המשנה) - "שוו שחרורי עבדים לגיטי נשים" (נוסח הרמב"ם). שינוי זה מעורר אותנו לקושיית תוס' (2)¹⁵ שאמר שעיקר תקנה הייתה בגיטי נשים ומשם נלמדה לשחרורי עבדים [ולא כר' קרשקש שאמר שניתקנו כאחת].

¹¹ גיטין י.

¹² גיטין י.

¹³ גיטין ט.

¹⁴ הלכות עבדים פ"ו הלכה ה'.

¹⁵ ע' "השוואת הגיטין לעניין דין מוליק ומביא".

- (2) סידור הדינים השונים ברמב"ם ג"כ הפוך מסדר המשניות במסכת גיטין. סדר המשניות:
1. משנת מוליק ומביא (ט).
  2. משנת עד כותי (י).
  3. משנת ערכאות עכו"ם (י:).
- ואילו ברמב"ם:
1. ערכאות עכו"ם.
  2. עד כותי.
  - 3,4,5. דינים נוספים השווים¹
  6. דין "מוליק ומביא".

(3) בנוסף לשינוי הסדר, שוויון מס' (6) מקבל הקדמה מיוחדת בפני עצמו שלא כקודמיו. במקום "שווים למוליק ומביא" - "אחד גיטי נשים ואחד שחורר עבדים שוו למוליק ולמביא". הקדמה היוצרת מעין הפרדה בין שוויונות (1)-(5) לשוויון מס' (6).

לאחר הפירוט הראשוני מתחיל הרמב"ם² בפירוט הדינים ומקורם:

"כיצד? (1) כל השטרות העולים בערכאות של עכו"ם כשרים בכל התנאים שאנו מבארים בהלכות הלוואה חרץ מגיטי נשים ושחורר עבדים.

(2) כל שטר שיש עליו אפילו עד אחד כותי פסול חרץ מגיטי נשים ושחורר עבדים שהן כשרין בעד אחד ישראל ועד אחד כותי הוא שיהיה חבר...

(3) בגט אשה הוא אומר "וכתב לה" - "לשמה" ובגט שחרור הוא אומר "או חופשה לא נתן לה" - עד שיכתוב לשמה.

(4) בגט אשה הוא אומר "וכתב ונתן" - מי שאינו מחוסר אלא נתינה, יצא הכותב במחובר ואח"כ קצץ שהרי מחוסר קציצה ונתינה, ובגט שחרור הוא אומר "נתן לה" - לא יהיה מחוסר אלא נתינה.

(5) אחד גיטי נשים ושחורר עבדים אינן חותמין עדיהם אלא זה בפני זה וכבר ביארנו טעם הדבר בהלכות גירושין."

עד כאן נרשמה חטיבה אחת של דינים (1)-(5) השווים והסברים לטעמם ומקורם, עכשיו מתחיל הרמב"ם לכאורה בחטיבה חדשה: "וכיצד שוו במוליק ובמביא?"

הרמב"ם מדגיש שיש הבדל בין ההשוואות שהיו עד כה בדיני הגיטין לבין ההשוואה בדין מוליק ומביא. [ואפילו מתחיל אותה בהלכה חדשה³ בפני עצמה].

- "... • שהמביא גט שחרור בא"י א"צ לומר בפ"נ ובפ"נ ובחור"ל אם אין עדים מצויין לקיימו ואמר השליח בפ"נ ובפ"נ - זהו קיומו. ואם בא האדון וערער אח"כ אין משגיחין בו כמו שביארנו בגיטי נשים.
- כשם שהאשה עצמה מביאה גיטה ואינה צריכה לקיימו הואיל והגט יוצא מתחת ידה כך העבד ששטר שחרור יוצא מתחת ידו אינו צריך לקיימו.
- וכשם שהאשה אומרת בפ"נ ובפ"נ אם התנה עליה כמו שביארנו במקומו (במקרה שהבעל מינה את האישה עצמה לשליח הולכה), כך

¹ ע' "השוואת גיטי שחרור לגיטי נשים".

² שם הלכה ה'ו'.

³ שם הלכה ז'.

העבד שהביא גט ואמר בפ"נ ובפ"ג נאמן על אותו הדרך ואין צריך קיום".

ניתן לראות בברור את הקשר בין התקנה בגיטי נשים ובשחרורי עבדים.

דיוק נוסף הנראה בדברי הרמב"ם הוא שינוי קטן בהעתקת לשון הגמ' בת"ר⁴ ללשונו בתחילת ההלכה:

לשון הת"ר: "בשלשה רכבים שו...". וברמב"ם: "בששה דברים שו...". צריך ברור מדוע שינה הרמב"ם מלשון המשנה.

5. מהות ההשוואה ברמב"ם:

מכל האמור לעיל ניתן לראות בברור שיש הבדל בהשוואת גיטי נשים לשחרורי עבדים לעניין דין "מוליך ומביא" לבין שאר הדינים השווים ביניהם.

כשנסתכל ביתר עיון ב"כיצדים"⁵ נראה שבדינים (1)-(5) הצד השווה הוא שורת הדין, לעומת זאת, הלימוד שהביא אותנו למסקנה שכך הדין, נלמד בגיטי נשים בפני עצמו ובשחרורים בפני עצמו.

(1) בפסול ערכאות - גט אשה, בעצם טבעו, הינו שטר איסורי וכן בגט שחרור⁶ יש עניין איסורי. שטרות אלו אינם שטרי ראייה בלבד, אלא שטרות חלות הפועלים בגירושין/בשחרור. עכ"ם אינם בתורת גיטין ולכן אינם יכולים לעשות גט בערכאות שלהם וכן אינם יכולים לעשות שטר שחרור שיש בו עניין איסור.

(2) פסול עד כותי - כותי שאינו מוחזק כחבר חשוד שיזייף שטר ולכן לא נוכל להרשות לשני עדים כותים לחתום על שטר. הדרך היחידה בה יוכל כותי לחתום על שטר הינה כאשר חותם עימו ישראל המכירו ומעיד עליו שהוא חבר. בגט אשה ובגט שחרור ישנו עוד דין שהעדים צריכים לחתום זה בפני זה⁷ ולכן ברור, בשטרות אלה, שהישראל יודע מי הכותי החותם עמו (דין שאינו קיים בשאר שטרות).

שוב, יכולנו להגיע לפסול עד כותי בגט אשה לבד ובגט שחרור לבד.

(3) כתיבה "לשמה" - לגט אשה יש פס' "וכתב לה"⁸ שמשם הגמ'⁹ דורשת את הדין. לגט שחרור יש פס' "או חופשה לא נתן לה"¹⁰ ומפס' זה נלמד¹¹ הדין בעבדים.

⁴ ע' "השוואת גיטי שחרור לגיטי נשים".

⁵ שם הלכות ה' - ז'.

⁶ כמבואר ב"רקע בדין מוליך ומביא".

⁷ לקמן מספר (5).

⁸ דברים כד'.

⁹ גיטין כד'.

¹⁰ ויקרא יט'.

¹¹ רמב"ם שם הלכה ה'.

(4) אסור כתיבה במחובר - כנ"ל, בגט אשה - "וכתב ונתן"¹² ומשם דורשת הגמ'¹³ שלא יהיה מחוסר קציצה. בגט שחרור - "נתן לה"¹⁴ משם נדרש הדין לעבדים.

(5) חתימה זה בפני זה - בגמ'¹⁵ מופיע חשש שאם אמר הבעל לעשרה אנשים "כולכם כתבו וחתמו" - התכוון דווקא לכל העשרה והגט לא יהיה גט עד שיחתמו כולם, אם יחתמו העדים זה שלא בפני זה יש חשש שהעד השני יתן לאשה את הגט הנראה כשר (יש עליו 2 עדים).
דין זה עומד בפני עצמו בגט אשה וכן בשטר שחרור (שהאדון אומר "כולכם") ויש חשש שהעבד יינשא באיסור לבת ישראל.

כשאנו באים לדון בשוויון השישי ("מוליך ומביא"), נשים לב שהשוויון אינו רק בדין הסופי, אלא גם בדרך המובילה לדין זה - בלימוד.

"שהמביא גט שחרור בא"י ... ובחר"ל ... - כמו שבארנו בגיטי נשים"
"כשם שהאשה... כך העבד."
"נאמן - על אותה הדרך".

כמוזכר¹⁶, הרמב"ם שינה מלשון המשנה בתחילת ההלכה והחליף "דרכים" ב"דברים" כשמנה את ששת הדברים השווים.
רק בדין "מוליך ומביא" מופיע לשון "דרך" - "נאמן על אותה הדרך".

נחזור למשנה שראינו לעיל¹⁷, המשנה הוסיפה משפט מיותר לכאורה: "וזה אחת מן הדרכים ששור גיטי נשים לשחרורי עבדים".
יתכן והרמב"ם¹⁸ מבדיל בלשונו: האם יש פה רק "דבר" שווה - דין שווה, או יותר מזה - גם "דרך" שווה - אותה צורת לימוד ממש.

6. "הדרך" - אופן הלימוד:

כאמור¹⁹, הפך הרמב"ם את סדר דברי המשנה וכתב "שוו שחרורי עבדים לגיטי נשים", כמופיע בקושיית תוס' לעיל²⁰.
שיטת תוס' הייתה שתקנת חכמים נתקנה בגירושין ולא בשחרורי עבדים.

¹² דברים כד'.

¹³ גיטין כא'.

¹⁴ ויקרא יט'.

¹⁵ גיטין יח'.

¹⁶ סוף "דרך" ההשוואה ברמב"ם".

¹⁷ "השוואת הגיטין לעניין דין המוליך ומביא".

¹⁸ הדיוק הלשוני- דבר/דרך- אינו מחויב במשנה - ע' קידושין ג', אך אפשרי בלשון הרמב"ם - הרי שינה מלשון המשנה.

¹⁹ ע' "דרך" ההשוואה ברמב"ם".

²⁰ ע' "השוואת הגיטין לעניין דין מוליך ומביא".

לשון הרמב"ם ב"כיצד" של "מוליק ומביא" מורה בברור שהדין בשחרורי עבדים נלמד מהדין המקורי בגיטי נשים, אך כאמור גם ה"דרך" נלמדת. (ראה לשונות לעיל).

בהל' גירושין פרק ז' הלכה ח' - מסביר הרמב"ם את הצורך בתקנת חכמים: "ומפני מה הצריכו לומר בפ"נ ובפ"נ בחור"ל? כדי שלא תהיה האישה צריכה לקיימו אם יבוא הבעל ויערער, מפני שאין העדים מצויין לקיימו ממקום למקום בחוצה לארץ".

הרמב"ם²¹ אינו מצריך קיום עכשווי לגט, אלא מציאת פתרון, מבעוד מועד, ל"כל צרה שלא תבוא".

בהמשך הפרק בהלכה כד', מסביר הרמב"ם כיצד יכלו חכמים לתקן את התקנה - מה מקור הנאמנות:

"... ואין חוששין שמא ימצא מזוייף כמו שנעמיד הגט בחזקת כשר כשיביא אותו השליח עד שיערער הבעל או עד שיביא ראיה שהוא מזוייף או בטל, שאם תבוא לחוש לדברים אלו וכיוצא בהן, כך היה לנו לחוש לגט שיתן אותו הבעל בפנינו שמא בטלו ואח"כ נתנו, או שמא עדים פסולין חתמו בו והרי הוא כמזוייף מתוכו, או שמא שלא לשמה נכתב. וכשם שאין חוששין לזה וכיוצא בו אלא נעמידו על חזקתו עד שידע שהוא בטל כך לא נחוש לא לשליח ולא לאשה עצמה שהגט יוצא מתחת ידה - שאין דיני האיסורין כדיני הממונות".

התשובה שנותן הרמב"ם לשאלה מדוע לא נחשוש "שמא ימצא מזוייף" היא "שאם תבוא לחוש לדברים אלו - כך היה לנו לחוש ל...". תשובה זו מתמיהה מאוד! רק בגלל שלא חוששים למספר דברים - לא נחשוש ל"שמא ימצא מזוייף"?

הלחם-משנה²² מקשה קושיא נוספת - "מה ראיה מייתי מבעל לאשה ולשליח? רשאני בעל דאמרין²³ בעל שהביא גיטו אין צריך לומר בפ"נ ובפ"נ... ופרשו בגמ' טעמא דהשתא מינקט נקט ליה בדיה ורעוררי קא מערער עליה? (בעל לא יערער על גט שהוא מוסר בפנינו) ... הא איכא טעם לחלק".

מתוך הלח"מ - למרות שלא יערער הבעל על גט שהוא מוסר לאשתו בעצמו, "אנן הווא לן למיחש" - מדוע אין אנו (ב"ד) חוששים שאולי הגט לא נכתב לשמה, או שביטלו הבעל וכדו', "אלא ודאי טעמא דלא חיישינן הוא משום **העמד גט על חזקתו** וליכא למיחש אלא לערער דבעל משום לעז, וכיוון דבעל נקיט ליה בדיה לא יערער ויוציא לעז". מדברי הלח"מ רואים בפרוש שיש בגט מושג של "העמד גט על חזקתו" ובגלל חזקה זו אין אנו חוששים לכל מיני ספקות העלולים להתעורר בגט.

הרמב"ם אומר שזוהי הסיבה שלא נחשוש ל"שמא ימצא מזוייף" - "נעמידנו על חזקתו" וכמו שלא חששו לדברים אלה, כך לא נחשוש לעתיד "שמא ימצא מזוייף". א"כ תקנת חכמים, שבאה למנוע בעיות וחששות בעתיד, הינה נדבך נוסף על חזקת הכשרות שכבר יש לגט - נדבך שיועיל מול ערעור הבעל.

²¹ ע' "רקע בדין" מוליק ומביא".

²² ד"ה "שאם נחוש", מהדורה א'.

²³ גיטין ה.

בסוף דבריו, מדגיש הרמב"ם "שאינן דיני האיסורין כדיני הממונות" - חזקת כשרות כזו של העמדת גט בחזקתו תתכן רק באיסורין, בממונות תמיד צריך לחשוש להערמות וזיופים.

כשבאו חכמים לתקן תקנה בשחרורי עבדים, כדי למנוע בעיות עתידיות, נתקלו בדיוק בבעיה שהזכיר הרמב"ם - שטר שחרור הינו (בין השאר) שטר ממוני! לשטר ממוני אין חזקת כשרות שעליה יהיה ניתן לבנות נאמנות מול ערעור עתידי.

פה נכנס החידוש של המשנה, המבוטא במשפט המיותר (לעיל), וכהסבר הרמב"ם - ניתן ללמוד מגיטי נשים לשחרורי עבדים, למרות הצד הממוני²⁴, "וללכת באותה דרך" ע"מ להגיע לתקנת "מוליך ומביא": "כשם שהאישה עצמה מביאה גיטה - כך העבד": גם כשהאדון נותן לעבד שטר שחרור אין אנו חוששים שמא לא נכתב לשמה וכדו', ועל זה נוכל לבנות עוד נדבך - "בפ"נ ובפ"נ זהו קיומו ואם בא אדון וערער אין משגיחין בו כמו שבארנו בגיטי נשים".

²⁴ דוגמא יפה לנ"ל היא מקרה המובא בדף ת. וברמב"ם פ"ח הל' ב' - "עבד שהביא גיטו וכתוב בו עצמך ונכסי קנייין לך - עצמו קנה, נכסים לא קנה".